

VI (ШЕСТАЯ)

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ

Июль 2026 г.

ИНДЕКСАЦИЯ

OpenAIRE | EXPLORE

zenodo

НАПРАВЛЕНИЯ КОНФЕРЕНЦИИ

 НАУЧНЫЕ
ТЕХНОЛОГИИ
ПЕДАГОГИКА
ПСИХОЛОГИЯ
ФИЛОСОФИЯ
ИСТОРИЯ

 ИНФОРМАТИКА
ТЕХНИЧЕСКИЕ
НАУКИ
МАТЕМАТИЧЕСКИЙ
АНАЛИЗ

 ЭКОНОМИКА
ФИНАНСЫ

Введение

В сборнике материалов конференции, посвященных роли науки, образования и производства в эпоху глобализации, актуальным проблемам взаимодействия этих процессов, отзывам об их решениях, были представлены зрелые специалисты отрасли.

Кроме того, представлены исследования на научно-практическую тему, проводимые в области экономики, точных наук, естественных и социально-гуманитарных наук в период глобализации, представлена информация в научно-практической сфере, которая включает в себя новейшие инновационные технологии в сферах производства.

Можно утверждать, что этот сборник является одним из специфических перекрестков современных мыслей и инновационных идей в мире науки. В этой научно-практической конференции приняли активное участие профессоры и научные сотрудники, занимающиеся научными исследованиями в Узбекистане и зарубежных странах. Значительный вклад в повышение позиций научно-практической конференции внесли профессора и преподаватели отечественных и зарубежных высших учебных заведений.

Профессора и преподаватели зарубежных высших учебных заведений, активно участвовавшие в работе конференции, внесли достойный вклад в высокий уровень взаимодействия с учеными нашей страны. Процессы международного сотрудничества с зарубежными странами и обмена с ними в области науки в эпоху глобализации оказывают положительное влияние на развитие высшего образования, сфер науки и производства. Материалы этой конференции особенны тем, что включают в себя широкий спектр исследований, от теоретических разработок до практических решений, демонстрирующих разнообразие подходов и направлений в этой области.

В заключение следует отметить, что данная научно-практическая конференция станет очень полезным собранием для всех, кто интересуется современными исследованиями в области дальнейшего развития высшего образования, науки, воспитательной работы и производства в эпоху глобализации. Авторы несут ответственность за содержание и качество статей и тезисов, включенных в сборник.

MINTAQALARDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH VA INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI

To'ychiyeva Nodira G'ulom qizi

*Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali, "Iqtisodiyot va turizm"
kafedrası, i.f.f.d., PhD
nodira070495@gmail.com*

Annotatsiya. Mazkur tezisda O'zbekiston mintaqalarida innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirish va investitsion faollikni oshirishning institutsional, moliyaviy va infratuzilmaviy mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mamlakatda startap ekotizimini to'liq zanjir bo'yicha qo'llab-quvvatlash tizimi shakllantirilmoqda: maktabdan boshlab xalqaro bozorlarga chiqishgacha bo'lgan bosqichlarni qamrab oluvchi chora-tadbirlar joriy etilmoqda. Mintaqaviy investitsion faollikni oshirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari, moliyaviy rag'batlantirish vositalari va hududiy ixtisoslashuv strategiyalari muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xulosa sifatida mintaqalarda innovatsion tadbirkorlik va investitsion faollikni uyg'unlashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion tadbirkorlik, investitsion faollik, mintaqaviy rivojlanish, startap ekotizimi, davlat-xususiy sheriklik

KIRISH

Innovatsion tadbirkorlik va investitsion faollik mintaq iqtisodiyotining raqobatbardoshligini belgilovchi ikki asosiy omildir. Tadbirkorlik g'oyalarini tijoratlashtirish investitsiyalarni talab qilsa, investitsiyalar o'z navbatida istiqbolli innovatsion loyihalarsiz samarali yo'naltirilishi qiyin. Shu bois bu ikki jarayonni alohida emas, balki o'zaro bog'liq tizim sifatida ko'rib chiqish zarur.

O'zbekistonda so'nggi yillarda mintaqaviy rivojlanishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Prezident farmonlari va hukumat qarorlari bilan startap loyihalarini qo'llab-quvvatlashning to'rt bosqichli ekotizimi joriy etildi: g'oya generatsiyasidan tortib eksportga chiqishgacha. Shu bilan birga, har bir hududning o'z salohiyatiga mos ixtisoslashuvi belgilanmoqda. Masalan, Buxoro viloyatiga 2026-yilda 3,3 milliard dollar xorijiy investitsiya jalb qilish maqsadi qo'yilgan, Navoiy viloyati uchun esa 4,2 milliard dollar miqdorida investitsiya rejalashtirilgan.

Mazkur tezisning maqsadi mintaqaviy innovatsion tadbirkorlik va investitsion faollikni oshirishning samarali mexanizmlarini aniqlash va tizimlashtirishdan iborat.

Innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirishning eng samarali mexanizmlaridan biri – g'oya bosqichidan boshlab tizimli qo'llab-quvvatlashdir. O'zbekistonda 2026-2027 o'quv yilidan boshlab 9-11 sinf o'quvchilari va o'rta maxsus ta'lim muassasalari talabalari uchun "Ko'nikma va biznes soati" mashg'ulotlari joriy etildi.

Tuman darajasida 5 million soʻmgacha, viloyat darajasida 10 million soʻmgacha mukofot bilan "Eng yaxshi startap gʻoyasi" tanlovi oʻtkazilmoqda.

Mazkur tizimning muhim xususiyati – moliyaviy qoʻllab-quvvatlashning bosqichma-bosqich kengayib borishidir. Gʻoya tanlovlari gʻoliblari 20 ming dollargacha konvertatsiya qilinadigan kredit olish imkoniyatiga ega boʻlsa, universitetlarda inkubatsiya markazlari orqali talaba va tadqiqotchilarning startap loyihalariga 20 ming dollargacha investitsiya kiritish huquqi berilgan. Bu mexanizm yoshlarning tadbirkorlik tashabbuslarini erta bosqichda qoʻllab-quvvatlash va ularni keyingi rivojlanish bosqichlariga tayyorlash imkonini yaratadi.

Mintaqaviy startap klublari va mahalliy boshqaruvning ishtiroki. Mintaqalarda innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirishda mahalliy hokimiyat organlarining bevosita ishtiroki muhim omil hisoblanadi. Farmonga muvofiq, viloyat va tuman hokimlari rahbarligida startap klublari tashkil etilmoqda. Ushbu klublar tadbirkorlarga amaliy yordam koʻrsatish, gʻoyalarni muhokama qilish va jamoatchilik bilan aloqalarni yoʻlga qoʻyish vazifalarini bajaradi.

Bunday yondashuv innovatsion tashabbuslarni poytaxtdan chekkaga "tushirish" emas, balki har bir hududda mahalliy sharoitga mos innovatsion faoliyatni ragʻbatlantirishga xizmat qiladi. Prezident Xorazm viloyatida tadbirkorlar bilan ochiq muloqotda taʼkidlaganidek, kichik biznes viloyat iqtisodiyotining 72 foizini va eksportning 81 foizini tashkil etmoqda. Bu koʻrsatkich mahalliy tadbirkorlik salohiyatining qanchalik muhimligini koʻrsatadi.

Moliyaviy ragʻbatlantirish vositalari. Innovatsion tadbirkorlikni qoʻllab-quvvatlashning moliyaviy mexanizmlari xilma-xil shakllarda joriy etilmoqda. "Kelajak tadbirkorlari" dasturi doirasida 2027-2030 yillarda 30 tagacha startap loyihasiga 50 milliard soʻmgacha investitsiya ajratilishi rejalashtirilgan boʻlib, bu mablagʻlar 3 yillik foizsiz konvertatsiya qilinadigan kredit yoki SAFE kelishuvi shaklida beriladi.

Bundan tashqari, startap studiyalari va inkubatsiya markazlarini tashkil etish uchun yiliga 20 tagacha loyihaga 5 milliard soʻmgacha foizsiz kreditlar ajratiladi. Kredit muddati 5 yilgacha boʻlib, bir yillik imtiyozli davr nazarda tutilgan. Ushbu choralar innovatsion tadbirkorlikning moddiy-texnik bazasini mustahkamlashga qaratilgan.

Raqamli platformalar va institutsional qoʻllab-quvvatlash. Innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirishda raqamli infratuzilma muhim rol oʻynaydi. Yagona elektron startap ekotizimi platformasida roʻyxatdan oʻtgan ishtirokchilarga ixtisoslashtirilgan oʻquv kurslari, sertifikatlash va nufuzli akseleratsiya dasturlarida ishtirok etish xarajatlarining 50 foizigacha, 20 ming dollargacha miqdorda qoplab beriladi.

2026-yildan boshlab har yili "Startup Expo" koʻrgazmasi oʻtkazilib, unda startap gʻoyalari va mahsulotlari investorlar, venchur fondlari, yirik korxonalar va davlat organlariga taqdim etiladi. Bu platforma innovatsion loyihalar bilan moliyaviy resurslar oʻrtasida koʻpri vazifasini bajaradi.

Hududiy ixtisoslashuv va klaster yondashuvi. Investitsion faollikni oshirishning samarali mexanizmi – har bir hududning o‘z salohiyatiga mos ixtisoslashuvini belgilashdir. Navoiy viloyati misolida bu yondashuv yaqqol ko‘rinadi: Nurota va G‘ozg‘onda bezak toshlari va turizm, Navbahorda to‘qimachilik va bog‘dorchilik, Zarafshonda zargarlik va IT, Navoiy shahrida mashinasozlik yo‘nalishlari ustuvor deb belgilangan.

Toshkent shahrida ham hududiy ixtisoslashuv joriy etilmoqda: Sergeli, Yangihayot va Bektemirda logistika majmualari, Shayxontohur, Mirzo Ulug‘bek va boshqa markaziy tumanlarda biznes-moliya markazlari, Olmazor va Chilonzorda ta‘lim-tibbiyot xizmatlari rivojlantirilishi rejalashtirilgan. Har bir tuman o‘z ixtisoslashuvi bo‘yicha investitsiyalarni jalb qilishga yo‘naltiriladi.

Moliyaviy rag‘batlantirish va kafolat mexanizmlari.

Investitsion faollikni oshirishda davlatning moliyaviy qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari hal qiluvchi ahamiyatga ega. Mehmonxona qurilishi uchun ajratiladigan kreditlar bo‘yicha "Tadbirkorlikni rivojlantirish kompaniyasi" AJ tomonidan 50 foizgacha, lekin 10 milliard so‘mdan oshmagan miqdorda kafillik taqdim etiladi. Kredit foiz stavkasining bir qismi ham qoplab beriladi.

Kichik biznes uchun garov talablarini yengillashtirish maqsadida "kontr-garov" tizimi joriy etilmoqda. 10 milliard so‘mgacha kredit olishda tadbirkorlar faqat kredit summasining 25 foiziga teng garov taqdim etishi talab qilinadi. Bu mexanizm, ayniqsa, moddiy resurslari cheklangan mintaqaviy tadbirkorlar uchun muhim ahamiyatga ega.

Davlat aktivlarini xususiyashtirishda ham qulayliklar yaratilmoqda: boshlang‘ich to‘lov 30 foizdan 15 foizga tushirildi, narxning yarmini to‘lagan tadbirkorlar qolgan summani 7 yil davomida foizsiz bo‘lib-bo‘lib to‘lashi mumkin.

Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning institutsional mexanizmlari. Mintaqalarga xorijiy investitsiyalarni jalb qilish tizimli yondashuvni talab qiladi. Toshkent shahriga 2027-yilda 10 milliard dollar investitsiya jalb qilish va 150-200 ming yuqori daromadli ish o‘rni yaratish bo‘yicha aniq reja ishlab chiqilmoqda. Investorlar muammolarini joyida hal qilish uchun yangi tizim joriy etilib, respublika va shahar darajasidagi mas‘ullar har hafta tumanlarga chiqib, tadbirkor va investorlar bilan uchrashadi.

Navoiy viloyatida "Navoiy, Jizzax, Namangan, Urgut va Xazorasp" erkin iqtisodiy zonalarida "Bog‘langan sanoat zonolari" tashkil etilishi rejalashtirilgan. Bu zonalar ishlab chiqarishni lokallashtirish, ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar, laboratoriya xizmatlari va muhandislik xizmatlarini yagona zanjirda birlashtiradi.

Xalqaro hamkorlik va investitsion muloqot platformalari. Xorijiy investorlar bilan muloqotning institutsional platformasi – Xorijiy investorlar kengashi muhim rol o‘ynaydi. Kengash doirasida 120 ta yangi taklif ko‘rib chiqilib, ular 7 ta ustuvor yo‘nalish bo‘yicha guruhlangan: investitsiya muhitini yaxshilash, soliq siyosati, kadastr tizimi, energetika, bank-moliya, korporativ boshqaruv va raqamli iqtisodiyot.

Prezident topshirig‘iga ko‘ra, barcha takliflar yagona "yo‘l xaritasi"ga birlashtirilib, Bosh vazir o‘rinbosari va Investitsiyalar, sanoat va savdo vaziri har chorakda Prezidentga hisobot taqdim etadi. Bu mexanizm xorijiy investorlar bilan muloqotni tizimli va natijaga yo‘naltirilgan tarzda olib borish imkonini yaratadi.

XULOSA

Mintaqalarda innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirish va investitsion faollikni oshirish o‘zaro bog‘liq jarayonlar bo‘lib, ularni alohida emas, yagona tizim sifatida boshqarish samarali natija beradi. O‘zbekistonda bu yo‘nalishda sezilarli institutsional asos yaratildi: to‘liq zanjirli startap ekotizimi, hududiy ixtisoslashuv strategiyalari, moliyaviy rag‘batlantirish mexanizmlari va xorijiy investorlar bilan muloqot platformalari joriy etildi.

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, mintaqaviy innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirishning asosiy mexanizmlari quyidagilardan iborat: ta‘lim tizimidan boshlanadigan ko‘p bosqichli qo‘llab-quvvatlash, mahalliy hokimiyat rahbarligidagi startap klublari, bosqichma-bosqich kengayib boruvchi moliyaviy instrumentlar va raqamli platformalar. Investitsion faollikni oshirish mexanizmlari esa hududiy ixtisoslashuv, davlat kafolatlari va foiz stavkalarini qoplash, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning institutsional tizimi hamda xalqaro muloqot platformalarini o‘z ichiga oladi.

Kelgusida mintaqaviy venchur bozorini rivojlantirish, biznes-angel tarmoqlarini shakllantirish va innovatsion loyihalarni investitsiyalar bilan bog‘lovchi maxsus platformalarni kengaytirish zarur. Bu choralar mintaqalarning innovatsion salohiyatini to‘liq ro‘yobga chiqarish va iqtisodiy o‘sishni ta‘minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining "Startap loyihalarini qo‘llab-quvvatlashning kompleks ekotizimini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi farmoni. 2026-yil 11-fevral.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining "Tadbirkorlar bilan V ochiq muloqotida belgilangan vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi farmoni. PF-138-son, 2025-yil 19-avgust.
3. "Bukhara targets \$3.3 billion in foreign investment – aims to slash poverty to 2 percent". Kun.uz, 2026-yil 3-aprel.
4. "President of Uzbekistan: A new generation of entrepreneurs is emerging in our country". Dunyo IA, 2026-yil 18-avgust.
5. Prezident Shavkat Mirziyoyevning Navoiy viloyatini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish masalalariga bag‘ishlangan yig‘ilishi materiallari. 2026-yil 10-fevral.

6. "Uzbekistan aims to boost venture investments in startups to USD 2 billion by 2030".
Dunyo IA, 2026-yil 18-fevral.
7. UNCTAD. "Report on the Implementation of the Investment Policy Review of
Uzbekistan". 2026-yil iyul.
"Toshkentga kelasi yili \$10 mlrd investitsiya jalb qilinadi". 2026-yil 10-sentabr.